

Η ΠΑΛΙΑ ΑΘΗΝΑ ΣΑΒΑΖΗ

Ραδιοφωνική έκπομπή δια
την 13 Φεβρουαρίου 1972
ήμερον ΚΥΡΙΑΚΗΝ
κατ' ὄρανι 20.30 - 21.00

Τὴν ἐκπομπὴν παρουσιάζουν ὁ ΚΩΣΤΑΣ ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ καὶ ὁ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ. Τραγουδοῦν ἡ ΚΑΛΙΔΑ ΝΗΛΑΡΔΟΥ.

153^m

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Δημήτρη ἀγαπητέ μου, καλησπέρα...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καλησπέρα Γιάννη.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Εὐὲ γιὰ στάσου, τί κρατᾶς στὸ χέρι σου ; χαρτοπόλεμο ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιὰ τὸ καλὸ τοῦ χρόνου.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Δὲν εἴμαστε καλά. Εὐὲ πῶς χαρτοπόλεμος στὸ μικρόφωνο, νὰ τὸ βουλώσω καὶ νὰ μὴ μᾶς ἀκούθῃ κανένας ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ἔναις ὀνειρο. Αὐτὸ δὲν τὸ σιρότημα. Στὰ παλιὰ χρόνια ἦτανε μεγάλο βῆσκαο ὁ χαρτοπόλεμος. Κάθε ὀθνηαῖος, θιμοῦσε ἀπαραίτητο ἔθιμο νὰ ἔχῃ στὴν τσέπη του λίγο χαρτοπόλεμο γιὰ νὰ τὸν ἀλγνῆ στὸ τραωπο κἀκε γνωστοῦ καὶ θὰ συνίχτοσε στὸν ὄρομο.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ "ἄρατο ὀστατο.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὁ κῶμος δὲν ἦερε τί νὰ γάνῃ καὶ τὸ "ρίγνε στὴν εθκολη διασηδασο. Εὐὲ λίγο χαρτοπόλεμο, κρίσανε δυὸ φίλοι τὴν εθκοιρία νὰ ποθνε χρόνια πολλὰ καὶ ν' ἐνταλλάξουν ἐντυκῶσεις. Πῶς τὰ περνᾶς Πελοπίδα ;

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Εὐὲ καὶ βασιλῆ σου. Κτῆς τὸ βρῆου κῆγαμε στὸν χορὸ τῶν Κορινθίων... εἴρεις ὅτι ἡ γυναῖκα μου εἶναι ἀπὸ τὴν ἑβρινθο καὶ παίνομε πάντα δυὸ τρία εἰοιτήοια γιὰ τὸν χορὸ τοῦ συλλογου τῶν Κορινθίων...

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ξέρω, ξέρω... Ποῦ ἔγινε ὁ χορός ; Στὸ Δημοτικὸ θεάτρο;
- ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Ναι !... Ὁ σύλλογος ~~ἔπαιζε~~ εἶναι φτωχός. Ποῦ να μπο-
ρεῖς νά νοικιάσῃ τὴν αἴθουσα τοῦ Δημοτικοῦ θεάτρου. Στὸ
καφενεῖο Κοραῆς ἦτανε ὁ χορός καὶ σὲ βεβαίω ὅτι περάσαμε
πολύ πολύ ὄρατα. Κε φε ἀδιόκτωτο ἕως τὰ ξημερῶματα.
Καὶ σεῖς, ποῦ πήγατε ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Χτές μείναμε στὸ σπίτι, γιατί προχτές τὸ ξεφυγθήσαμε.
- ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Σέ χορό ; "Α, ξέρω. Ἐσύ "σαι ἀπὸ τὸ Καρπενησι...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καλὰ ποῦ τὸ λές. Πήγαμε λοιπὸν στὸν χορὸ τῶν Καρπενησιωτῶν.
- ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Σέ καφενεῖο ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Α βρε. Στὸ χοροδιδασκαλεῖο τοῦ Τζιτζῆ, ξέρεις ποῦ εἶναι ;
Στὴν ὁδὸν Διομελεως, πὰροδος Ἐρμού... ἀνεβαίνεις ἐπάνω
κάμποσες σκάλες, μὲ εἶναι μιὰ πολὺ εὐρύχωρη σέλλα. Ἐμῶστε
πάνω ἀπὸ διακόσια ἄτομα.
- ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Περάσατε καλὰ ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Φίνα, γιατί κατὰ τίς ἑνδεκα τῆ νύχτα, ἐνῶ εἶχε φουντώσει
τὸ βάλς καὶ ἡ κόλνα-μαζοθρηνα, μπαίνουν στὴν αἴθουσα Καρπε-
νησιῶτες μὲ κίπιζες κι' ἕνα νταούλι κι' ἀρχίζει ὁ τσαμικός
ποῦ πήγε καπνός μέχρι τὸ πρωῒ. Φυσικῶς χορέψαμε καὶ κόλνα
μὲ τὸ " Βιέν Πουκούλ " καὶ καλαματιανὸ μὲ τὴν Λουλούνα...
"Ἐγινε ἁνάστα ὁ κύριος !..."
- ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Πιρρέβο. Χρειάζονται κι' αὐτὰ...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἐτέοια ἦτανε τ' ἀποκορηάτινα γλέντια Γιάννο μου, πρὶν ἑβδομηθν
τα ὀγδόοντα χρόνια, στὰ 1890 καὶ στὰ 1900. Ξενοδοχεῖα μὲ με-
γάλες αἴθουσες δέν ὑπῆρχαν τότε. Καὶ ἂν γινόντουσαν μερι-
κοὶ δημόσιοι χοροὶ στὸ Δημοτικὸ θεάτρο ἢ στὸ ξενοδοχεῖο
τῆς Μεγάλης Βρετανίας ἢ στὸ Ἄνταξον, τοῦ Νέου Φαλήρου,
οἱ περισσότεροὶ χοροὶ τῶν Συλλόγων, καταφεύγανε στὰ καφε-
νεῖα ἢ στὰ χοροδιδασκαλεῖα.
- ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Χωρὶς ἐτιπέττα βέβαια καὶ χωρὶς ἐπισημότητα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τέ επισημότητα Γιάγκο ; 'Ακλ' πράγματα... Βέβαια κάθε άνθρωπος φοροῦσε τὸ καλὸ του τὸ κοστούμι, κατὰ προτίμησι μαθρο - τὸ γαμπριάτικὸ του καὶ τὸ φύλαγε χρόνια καὶ χρόνια γιὰ τέτοιες περιστάσεις - καὶ οἱ γυναῖκες φοροῦσανε μιά μονάκριβη τουαλέττα καὶ εἶχανε καὶ τὸ κολὸ κολὸ, τῆς ἀλλάζανε μασέττες καὶ περιλαίμιο, γιακαδάκι, γιὰ νὰ τὴν κάνουνε καινούργια.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Βέβαια μιλῶμε τώρα γιὰ τὸν κολὸ κόσμο, τὸν λαϊκὸ, γιατί δὲν φαντάζομαι νὰ ἴσχυαν αὐτὰ καὶ γιὰ τίς πλούσιες τάξεις.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καὶ βέβαια ὤχι. Ἡ ἀνώτερη ἀθηναϊκὴ κοινωνία, ἐφρόντιζε νὰ εἶναι ἔξοχη στίς ἀποικηάτινες ἐμφανίσεις της. Εἰς κάθε χορὸ καὶ πηγαινε ἡ κομψὴ καὶ πλούσια ἀθηναία, ἔπρεπε νὰ φορέσῃ ἕλλη τουαλέττα, ἀδιάφορο ἂν ἔμπαινε στὸν χορὸ μὲ ντόμινο καὶ μίσηκα, ὥστε νὰ μὴν γνωρίζεται ποιά εἶναι. Ἀργότερα δὲμως ἐβγαζε τὸ ντόμινο καὶ παρουσιαζότανε μὲ τὴν ἔξωμη καὶ τρομερὰ ντεκολτέ τουαλέττα της γιὰ νὰ γίνῃ στόχος θαυμασμοῦ ἀπὸ τοὺς καβαλλιέρους μὲ τὰ φράκα τους καὶ τὸ καπέλλο τὸ κλάκ, πατηκωμένο καὶ κάτω ἀπὸ τὴν μασχάλη τους.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Καὶ ξέρεις γιὰ ποῖόν λόγο τὸ λέγανε κ λ ἄ κ αὐτὸ τὸ φηλὸ καπέλλο. Γιατί ἔκλεινε καὶ γινότανε πῆττα τ κ λ ἄ κ... Καὶ τὸ φηλὸ καπέλλο ἐξαφανιζότανε. Ἐπειτα δὲν ἤθελε κανεὶς νὰ τὸ φορέσῃ, τὸ τίναζε μόνο καὶ ἡ πῆττα ξανάπαιρνε τὸ σχῆμα τοῦ καπέλλου.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καὶ ξέρεις Γιάγκο, ὅτι τὰ φηλά καπέλλα, τὰ ἐπίσημα, ἦσαν τεσσάρων εἰδῶν : τὰ βασιλικὰ ὡ-ντέ-φόρμ, τὰ φηλά στήν φόρμα τους καὶ δὲν κλείνανε, τὰ ἡμίφηλα καὶ κι' αὐτὰ δὲν κλείνανε, τὰ κλάκ μὲ τὴν σούστα ἐσωτερικῶς καὶ κλείνανε καὶ τὰ μισραμπώ, στρογγυλεμένα στὸν τεπέ καὶ τὰ εἶχε λαυσάρει ὁ γάλλος πολιτικὸς Μισραμπώ.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Τὰ λές σάν νὰ ἦσουν παλαιὸς καπελλῆς, ὁ Πουλόπουλος νὰ ποῦμε

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ετάσου Γιάνκο· Παληός καπέλλας καί Πουλόπουλος δέν εἶμαι βέβαια, μά πρέπει νά ξέρης ὅτι ὁ περίφημος Πουλόπουλος ποῦ εἶχε τὸ μεγάλο καί μοναδικό " Πιλοκοιεζον " στήν Ἀθήνα, δέν ἔφτιανε φηλά καπέλλα· Αὐτά ἐρχόντουσαν ἀπὸ τὸ ἔξωτερικό· Ὁ Πουλόπουλος ἔρχισε νά φτιάχνῃ στήν ἀρχὴ κούπους καί κασιέττα μὲ γέισο γιὰ τοὺς μαθητὰς τῶν Γυμνασίων· Ὑστερα κατεσκεύαζε καπέλλα ἀλλὰ μόνο πεταλοῦδες...

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Πεταλοῦδες ; Δηλαδή ; Τί σοῦ πεταλοῦδες ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πιά καί μιλήμε γιὰ τὴν παλιὰ Ἀθήνα, πρέπει νά ξέρης ὅτι **π ε τ α λ ο ῦ δ ε ς** οἱ Ἀθηναῖοι, ἀποκαλοῦσινε τίς ρεκούμπλικες· Ἦν μ' ἐρωτήσης γιατί τίς λέγανε πεταλοῦδες, γιατί δέν τὸ ξέρω· Καί τὰ μαλακὰ καπέλλα ποῦ ἄντι νά εἶναι ὄρθια εἶχανε ἓνα στρογγύλεμα στὸν τεπέ, τὰ λέγανε καβουράκια· Ἀργότερα ὁ Πουλόπουλος - ἀκόμα ὑπάρχει ἐρειπωμένο τὸ παλαιό του ἐργοστάσιο κοντὰ στό θησαυρον - ἔβγαλε νέες ρεκούμπλικες ποῦ τίς ἔλεγε : Πέλ-Πούλ, ἀπὸ τὴν διαφημιστικὴ φράσι Πέλος Πουλοπούλου· Πέλ - Πούλ.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Πιράβο· Αὐτά τὰ καπέλλα Πέλ-Πούλ νά θυμῶμαι κι' ἐγώ· Πά δέν καταλαβαίνω κἀτι ; Ἀρχίσαμε νά κουβεντιάζουμε γιὰ τοὺς ἀποκρηάτικους χορούς καί πέρασε στά καπέλλα, τίς πεταλοῦδες καί τὰ καβουράκια· Δέν ξαναγυρίζουμε στοὺς ~~καπέλλας~~ χορούς ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πά γυρίσωμε· Τί θέλεις νά ἰδῆς Γιάνκο, τί θέλεις νά ποῦμε ;

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Τί γορεύανε κυρίως στοὺς χορούς αὐτούς ; "Ὅχι τοὺς ἀριστοκρατικούς καί τοὺς χορούς τοῦ παλοῦ κόσμου, μά στοὺς καϊκούς, στά χοροδιδασκαλεῖα καί στά καφενεῖα ὅπου γινόντουσαν ἀποκρηάτικοι χοροί·

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Θά λύσης τὴν ἀπορία σου ἐν διαβάσει αὐτοῦς τοὺς στίχους τοῦ Σουρή·

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Πόλνα παντοῦ ἐχόρευαν, πόλνα συγκεκριμένως
κι' οἱ νεαροὶ κι' αἱ νεαραὶ μὲ χάριν ἰδιάζουσαν

καί όταν τῆς ὀρχήσεως τοὺς ἔπιανε τὸ μένος,
 πόλνα γ κ α λ ὀ π ἔχόρευαν, τὴν πόλνα τὴν καλπάζουσαν
 ὅποτε πλῆον σμίγοντας ὁ κίποιος μὲ τὴν κάποια
 παρέα πελαλούσανε σάν νά ἔτανε ζουλάκια 1...

Ἡ πόλνα ἦταν πάντοτε ὁ πρόχειρος χορὸς
 κι ἔην ἀνεκρούετο ἕνα βάλς, οἱ χορευταὶ οἱ καημένοι
 ἐκάθηντο ἀμέτοχοι, κοιτούσαν βλοσυρῶς
 καί τὸν χορὸν ἀπέφευγαν... ὡς μὴ μεμυημένοι
 κι ἡ πόλνα ἐπανήρχετο, ξανάρχιζε ἡ πιλάλα
 μὲ κίνδυνον νά γκασμισθῇ ἀλόκληρος ἡ σάλλα 1...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Νά λοιπὸν ποὺ λύθηκε ἡ ἀπορία σου Γιάννο. Πόλνα ἦτανε ὁ γενιὸς καί κύριος χορὸς καί ποῦ καί ποῦ κανένα βάλς. Ὅμως στοὺς καλοὺς χοροὺς, τοὺς ἀριστοκρατικούς, τοὺς δημοσίους χοροὺς τῆς ἀνωτέρας τάξεως, νά ποῦμε, τὸ βάλς κυριαρχοῦσε καί ἡ πόλνα ἦτανε τὸ ἐπιδόρπιον, τὸ ξέσπασμα, τὸ διάλειμμα. οἱ κομψές ἀθηναῖες, δὲν καταδεχόντουσαν νά χορέφουνε πόλνα ποὺ τὴν εὗρισκαν πολὺ λαϊκῆ, πολὺ εὐκόλη καί ξεπεσμένη.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Τὸ καταλαβαίνω. Γι' αὐτὸν τὸν λόγο, ἕνα ἀποκρηάτικο τραγουδι ποὺ ἔχει μένει ἕως τῆς μέρας μας, εἶναι σὲ ρυθμὸ βάλς. Τὸ φιλέ τῆς μίσσας, ποὺ θά μῆς τὸ θυμίσῃ τώρα ἡ Κλειώ.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΑΟΥ (μὲ συνοδεία πιάνου) Καρυὰ ἔπο τοῦ χοροῦ τὴν ζάλη
 μέσ' τὸ σκοτάδι, στήν ἀβλή
 σήκωσες μιά στιγμὴ τὴ μάσσα
 καί μοῦ ἔδωσες ἕνα φιλέ...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πάρεῖς λοιπὸν τί γίνεται Γιάννο μου; Καμμιά φορὰ ἀπὸ τοὺς στίχους ἑνὸς τραγουδιοῦ, βγάζομε σάν συμπέρασμα τὰ ἦθη καί τὰ ἔθιμα μᾶς ἐποχῆς. Χορεύανε βάλς... φαίνεται ὅτι κάτι θά εἶπανε καί βγήκανε μαζί κι ἀπὸ συμφώνου στήν ἀβλή τοῦ σκιτιοῦ γιὰ ν' ἀνταλλάξουνε ἕνα φιλέ...

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Ἐνα φιλέ, ποὺ ἐθεωρήθηκε σάν τρέλλα ἀποκρηάτικη, ὅπως λένε οἱ στίχοι: Καί μοῦ ἔπερ κάρ' το ἕ ν α μόνο, τὸ θέλει ἡ βραδυὰ ἡ τ ρ ε λ λ ῆ...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Είναι μιά τρέλλα που ξεχνιέται - της μίσηες τό φιλι-
 λα. Αύτή ήτανε ή κατάστασης έδώ κι' έξηντα χρόνια όταν ό Τσο-
 κόπουλος έγραφε αύτούς τούς στίχους και ό Κερούδας αύτήν
 τήν μελωδία. Σήμερα, ποιός λογαριάζει τέτοια πράγματα ; Κο-
 ρεύουνε τά ζευγάρια τση- του - τση και τά φιλιλά δίνουνε
 και παίρνουνε φανερά κι' άναφανδόν...

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Μιλήσαμε για τούς δημοσίους χορούς της καλής εποχής, των μι-
 κρών συλλόγων, τούς χορούς που έδίδοντο σέ καφενεδα και χορο-
 διδασκαλεία.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βέβαια, κολλοί άπ' αύτούς τούς χορούς γινόντουσαν και σέ θέ-
 ατρα.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Σέ θέατρα, πώς ; Που χορεύανε ; Πέσα στά καθίσματα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ασφαλώς όχι. Σέ δύο τρία θέατρα της 'Αθήνας, στά 'Ολύμπια
 λόγου χάριν έπαι έσκου είναι σήμερα ή Λυρική Σκηνή, στό θέα-
 τρο Κοτοπούλη στην πλατεία 'Ομονοίας όπου είναι σήμερα κινη-
 ματογράφος και στό θέατρο Τριανόν...

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Θέατρο Τριανόν, που ήτανε αυτό ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Στην άρχή της όδου 'Ιησοφοάτους, όπου βρίσκεται σήμερα τό θέ-
 ατρο Διάνα. 'Εκει ήτανε τό Τριανόν. Σ' αύτά τά τρία θέατρα
 κυρίως, από τήν πρώτη εβδομάδα της 'Αποκριάς, στρωνότανε δευ-
 τερο δάπεδο, από σανίδια, επάνω από τά καθίσματα που έρχότανε
 στό ύψος της σκηνής. "Έτσι οι θεατρώνες δημιουργούσαν μιά
 αΐθουσα χορού. Καί από τά 1915 περίπου που εγκαινιάσθηκε
 αύτό τό σύστημα, σταμάτησε ή βασιλεία των χοροδιδασκαλείων
 άφοσ οι διάφοροι κόλλογοι βρίσκανε αΐθουσες πολύ κιό έντετες.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Πολύ σωστά. Καί οι παραστάσεις διεκόπτοντο ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σέ μερικά θέατρα ναί, όπου γινόντουσαν χοροί διαφόρων συλλό-
 γων. 'Ο θάλασος που έκαιζε έπαι, πήγαινε για τρεις εβδομάδες
 νά πάνη μιά περιοδεία στίς έπαρχίες και ξαναγύριζε τήν
 καθαρή δε υτέρα.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Είπες : Σέ μερικά, ναί. Δηλαδή σέ άλλα θέατρα όχι : Συνεχιζόντουσαν οί παραστάσεις καί γινότανε καί χορός :

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κάθε βράδυ. Είπαμε ότι έμπαινε ένα πάτωμα επάνω από τά καθίσματα της πλατείας. Σ' αυτό τό νέο δάπεδο, έτοποθετούντο κινητές παρένλες. 'Η παράστασης έπρεπε νά τελειώση στίς ένδεκα καί μισή τό πολύ. Καί στίς δώδεκα, τά μεσάνυχτα, αρχίζε ο χορός. Φυσικά όπρη α σχετιικές διαφημίσεις στην είσοδο του θεάτρου καί στίς έφημερίδες : Κάθε βράδυ, μετά την παράσταση, μέγας άποκρηάτικος χορός. Κέφι, γλέντι, πανζουρλισμός πλήρης όρχήστρα...

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Μέ άλλα λόγια, άφού ο χορός αρχίζε τά μεσάνυχτα, οί άθηναίοι ξενυχτούσανε.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί μήπως είπαμε ποτέ ότι οί παλαιοί άθηναίοι όέν ήσανε ξενύχνηδες από πεποίθηση : 'Εδώ αναφέρει ο Σουρηής ότι σέ σίτι, σέ άποκρηάτικο οίνογενειακό γλέντι : "Όταν αρχίσειν ο όίλιος του ήλιου νά προσβάλη, μής έβγάλανε σταφίδες καί χαλβή μέ σιμιγδάλε κατάλαβες δηλαδή Γιάννο :

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Κατάλαβα. Γλέντουσανε όλη την νύχτα, χορεύανε, τραγουδοούσανε χοροπηδοούσανε καί κατά τά ξημερώματα τους προσέφεραν κέτι. Κι' αυτοί οί στίχοι του Σουρηή αναφέρονται στην έποχή του 1870 δηλαδή ένατό χρόνια πριν ...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Όταν όέν όπρηχε καί φωτισμός στα σίτια καί όέν είχανε παρά λάμπες του πετρελαίου. "Ας ξαναγυρίσωμε όμως στην έποχή του 1920. Ποσ μέναμε :

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Στο θέατρο Κοτοπούλη, μέγας άποκρηάτικος χορός. Τί χορεύανε τότε :

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Το ρωτάς : Το ταγινό ήσανε κιά έπιβεβλημένο. Καί μαζί μέ τό ταγινό, τό διάφορα ούάν στέπ, φόξ τρότε, κέϊκ ούάν, καί τά ρέστα

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Βεβαία, τό ταγινό είχε λανσαρισθεϊ από τά 1911 νομίζω.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ *Ακριβώς από τότε, στην Αθήνα τουλάχιστον. Φυσικά το βάλε χορευότανε πάντα και δεν είχε καταργηθεί παρά μόνον η κόλνα. Αύτην πιά δεν την καταδεχότανε κανείς.

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Και το βάλε είχε παραλλαγές. Βάλε λάντ - βάλε έθιτασιόν και τ'ά λοιπά. Όμως μεσουρανοσαν το φόξ τρότ και το ταγκό.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Και ποθ και ποθ, άκουγότανε κι'ένα έλληνικό μοτίβο, όπως το λαϊκό τραγουδάκι : δυό κοπέλλες μ'άγαπάνε και τίς άγαπώ κι'έγώ.

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Ποθ χορευότανε κι'αυτό με τ'ά βήματα και τόν ρυθμό του φόξ τρότ με την εδκαιρία αυτή που το θυμηθήκαμε, ως το άκούσαμε από τ'ά χείλη της φίλης μας της Κλειώς.

ΚΑΒΙΩ ΔΕΝΑΡΑΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) δυό κοπέ - δυό κοπέ -
 δυό κοπέλλες μ'άγαπάνε
 και τίς ά - και τίς ά -
 και τίς άγαπώ κι'έγώ...
 Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ θέλω νά μου πης κάτι που δεν το είδαμε ποτέ. Είναι αλήθεια ότι τ'ά θέατρα έκαιζαν τότε. έπιθεωρήσεις μόνο για άνδρες ; *έπιθεωρήσεις στις όποτες δεν μπορούσαν νά μπουνε γυναίκες στο θέατρο ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Είναι αλήθεια, με όχι απόλυτη. Βέβαια όπήρχαν θέατρα όπου έπαιζαν έργα που τ'ά χαρακτηρίζανε οί ίδιοι οί θιασάρχες σαν άκατάλληλα δια δεσποινίδα και κυρίας. Αυτό γίνότανε όταν οί εισπράξεις ενός θιάσου δεν πήγαιναν καλά. Τότε ο θιασάρχης άνέβαζε ένα τέτοιο έργο, όπως την κωμώδια : Κοραλία και Σία ή το Πουκάμισο της θεατρίνας και άμλωος, μόλις διεφήμιζε : *Ανατάλληλον δια δεσποινίδα και κυρίας, το θέατρο γέμιζε... *Από έπιθεωρήσεις θυμμαι μία ή δυό, το καρναβάλι του Βόττη που παιζότανε στο θέατρο Βαριετέ, άπέναντι στο χρηματιστήριο και είχε νούμερα κάπως έλευθεριάζοντα... που σήμερα θά φαινότανταν σεμνότατα. Ζήτημα έποχής είναι Γιάγκο και άντιλήψεων.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Δηλαδή, για να καταλάβω καλά, τί τό ήσεμνο είχανε αυτές οι ἀκατάλληλες ἐπιθεωρήσεις ; θυμῆσαι μήπως κανένα νούμερο ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Θυμῆσαι τὸν καθηγητὴ τοῦ γάμου. Πιρουσιαζότανε ἕνας ἡθοποιὸς ὁ μακαρίτης κομικὸς "Ἄγγελος Χρυσομάλλης καὶ ἔλεγε ὅτι εἶναι καθηγητὴς γιὰ τὰ ζητήματα τοῦ γάμου. Καὶ ἔλεγε τί διδῶσκει στίς ὀποψήφους νύφες. "Ἐλεγε λόγου χάριν στήν νύφη :

Τὸ λευκὸ σου φουστάνι - αὐτὸς θά σοῦ βγάλῃ - μὲ χάρι περισσὴ
θά σοῦ πῆ λιγωμένος - στ' αὐτί ὁ καημένος - γυναικοῦλα μου χρυσή
Στάς υ νά ξεκουμπώσω μὰ σοῦστα - σοῦ τό λέω δειλῶ
πρέκει ποῦτα νά βγάλῃς τῆ φοῦστα - καὶ θά βγάλῃς καὶ ἄλλα πολλὰ
καὶ στό σημεῖο αὐτὸ, ἄρχιζε τὸ ρεφραίν μὲ : Τραλαλαλά - τραλα-
λαλά... κινώντας διάφορες χειρονομίες γδυσίματος...

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Αὐτὸ ἦτανε τὸ ἀκατάλληλο ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αὐτὸ βλο κι' ὄλο. Ἰπῆρχε ἄλλο ἕνα νούμερο : Οἱ τροχιτζῆδες

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Αὐτὸ τὸ ξέρω. Τὸ εἶχαμε περὶ κάποτε στὸ ραδιόφωνο στίς ἀκαιμνή-
σεις παλαιῶν ἐπιθεωρήσεων. Βγαίνανε δυὸ τροχιτζῆδες τῆς παλαι-
ῆς -ἐποχῆς καὶ λέγανε τί βλέπανε στίς γιετονιές. "Ὅταν ἔφθαναν
σὲ καμμὰ λέξι λίγο ἡσεμνη, διέκοπταν τὸ τραγοῦδι καὶ κῆνανε
ὅτι τροχίζανε τὰ μαχαίρια τους. ~~ἀφροσύνη~~

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Θυμῆσαι κανένα στίχο ;

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Πῶς δέν θυμῆσαι ; Λέγανε λόγου χάριν : Εἶν' ἕνα φίνο δουλειῶ -
πολὸ σκουδατο θηλυκὸ - τί κὸλλα τί ναζάνια - τί γαμπες τί...
"Ἐδῶ διακὸπτανε : Γκρρ... γκρρ... γκρρ... γκρρ... καὶ λέγανε
τὸ ρεφραίν : "Ἄχ τό ἔτιμο φουστάνι - ἔχ καὶ τί δέν κῆνει...
Αὐτὸ ἦτανε βλο τὸ ἀκατάλληλο... Νὰ ὁ κόσμος, τὸ κοινὸν, ὠρυό-
τανε καὶ χειροκροτοῦσε μὲ μανία... Σήμερα θά περνοῦσε σχεδὸν
ἀπαράτηρητὸ αὐτὸ τό ήσεμνο...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Εἶχαμε : Διαφορὰ ἀντιλήψεων καὶ ἐποχῶν. Καὶ πρέπει νά ξέρῃς
ὅτι μέσα σ' αὐτὰ τὰ ὀθθεν μοντέρνα τραγοῦδια, βρῖσκανε θέσι
καὶ παμπάλαια δημοτικὰ ἢ λαϊκὰ τραγοῦδια κῆπως σημαπρόδζινα
δκος οἱ Πέντε ποντικὸὶ βαρβάτοι...

ΚΑΒΕΤΩ ΔΗΜΑΡΧΟΥ (μὲ συνῶδεις πιάναυ)

Πέντε πό - μωρ' πέντε πό -
 πέντε κοντινοὶ βαρβάτοι
 τοῦ χαλάσαν τὸ κρεβάτι
 Κι' ἄλλοι τρεῖς - μωρ' κι' ἄλλοι τρεῖς
 κι' ἄλλοι τρεῖς πιδ προκομμένοι
 τοῦ τὸ σιᾶχναν οἱ καημένοι...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Νά 'το λοιπὸν αὐτὸ ποὺ λέγαμε. 'Απόδειξις χειροκιστή. Αὐτὸ
 τὸ τραγοῦδι εἶναι ἑκατὸν πενήντα ἔτην...

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ εἶναι τόσο καλὸ !

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Νά λάβης ὑπ' ὄψιν σου ὅτι στὴν κωμῶδα τοῦ Βυζαντίου " Βαβυλωνία " ποὺ γράφτηκε στὰ 1830, ἐδῶ κι' ἑκατὸν σαράντα χρόνια, τὸ
 τραγοῦδι αὐτὸ ἀναφέρεται σὰν πονηρὸ μοραῖτικο τραγοῦδι. Τὸ
 τραγ. οὐδ' ὁ Πελοποννήσιος καὶ οἱ ἄλλοι τύποι τῆς κωμῶδας σο-
 κῶρονται. " Ἄρα τὸ τραγοῦδι αὐτὸ ὑπῆρχε καὶ ἴσως κ' ἐθεωρεῖτο
 καὶ ἥσεμνο, ἐνῶ εἶναι τὸ κακόμοιρο ἀθωότατο.

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Καὶ ξαναγυρίζομε στὴν καλὴν 'Αποκοπή. Τὴν τρίτη καὶ προ-τε-
 λευταία Κυριακὴ τῆς 'Αποκοπῆς, σὰν καὶ σήμερα, τὸ γλέντι στὸν
 δρόμο εἶχε φουντώσει. Κυκλοφοροῦσαν τὰ ἀποκοπήτικα ἄρματα :

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ " Ὅχι. Αὐτὰ ἦτανε γιὰ τὴν τελευταία Κυριακὴ καὶ οὐκ ἔμετρε
 κι' ἔμετρε τὴν τελευταία Κυριακὴ, τὴν προσεχῆ, ἑβδομάδα. " Ὅμως ὁ
 συνωστισμὸς στοὺς δύο κεντρικοὺς δρόμους τῆς 'Αθήνας, ἦτανε
 ἀφόρητος καὶ ἀνυπόφορος. Ὅμαδες ματεμψιευμένων βγαίνανε
 ἀπὸ κἀθε πᾶροδο καὶ ἀνακατευδόντουσαν μὲ τίς ἤδη ὑπάρχουσες.
 Καὶ τὸ περίεργο εἶναι ὅτι αὐτὲς οἱ ὀμάδες συνηθίζανε τὸ ὁμοιό-
 μορφο ντύσιμο, τὸ ὁμοιόμορφο μασκάρεμα καὶ φυσικὰ τὸ πιδ εὐ-
 κολο καὶ πιδ πρακτικὸ ἦτανε οἱ ἀπάχηδες.

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Θανατάζομαι ὅτι ὅλοι οἱ ἄθηναῖοι θὰ εἶχανε μεταβληθεῖ σὲ ἀπά-
 χηδες. Μαῦρο μανταλόνι, μαῦρο πουκάμισο, ἕνα κόκκινο παντήλι
 στὸν λαιμὸ, μιὰ τραγιᾶσμα στραβοβαλμένη καὶ μιὰ μαύρη μισή
 μίσσα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αυτό ήτανε. Καί ελοι αύτοι έκλοτευαν πώς εΐναι σωστοί καρτι-
σιάνοι άπάχηδες. Σεχνάς κάτι : μέ λίγο κάρβουνο φτιάνανε καί
φαβορίτες στό μάγουλά τους. Έτσι για τό βοσυρότερο της έμφα-
νίσεως.

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Εΐμαι βέβαιος ότι αυτή ή άπαχοποίηση των άθηνάων, θά παρου-
σιάστηκε μετά τό 1920, όταν παιχθήκανε μ'έπιτυχία οί " Άπάχη-
δες " ή άκερέττα του Κατσηπουσιόλου.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό μίντεφες πολύ σωστά. Στά 1923, τήν Άποκοπή δέν έβλεπε κα-
νείς άλλη μεταμφίσει στους όρόμους από άπάχηδες. Βέβαια ένα
γεγονός, δίνει μία κατεύθυνσι. " Όταν έπαιζε στην Άθήνα ή
Σάρρα Ήπερνάρ τήν κυρία μέ τάς Καμελίας, στό επόμενο Καρναβάλι
σ'ένα δημόσιο χορό, οί περισσότερες άθηναίες είχα ντυθεί όπως
ήτανε ντυμένη ή Σάρρα Ήπερνάρ στην ρόλο της Παργαρίτας Γω-
τιέ, της κυρίας μέ τάς Καμελίας.

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Καί μέ τήν εδναιρία αυτή, νά σου θυμίσω κάτι που μου τό έλεγε
Ξέρουσι. Στά 1880 νομίζω, έγινε ή επανάστασις του Άραμπη μέ
τους αϊγυκτίους κατά των " Άγγλων. Φυσικά επεβλήθη ό ναύαρχος
Σέβρουρ καί ή επανάστασις κινήθηκε. Τίς επόμενες Άπόκοπες,
έμφανίσθησαν από τόν Πειραιΐ κάπου 150 - 200 Πειραιώτες ντυμέ-
μοι φελλάχοι μέ κλεμπές καί μουντζουρωμένα πρόσωπα που σιού-
ζανε ένθ πίσω τους έρχότανε άλλος Πειραιώτης, ντυμένος Άγγλος
ναύαρχος καί τόν ακολουθούσανε ναύτες έγγλέζοι που κουβαλού-
σανε στους ώμους τους ένα χαρτονένιο κανόνι που πετοσσε χαρτο-
πόλεμο...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ " Η έκλαιρότης στην μεταμφίσει. Καί πριν τελειώσωμε Γιάνκο
μου, ές θυμηθήμε καί μερικά εθούμα τραγούδια που συνηθίζανε
τότε οί άθηναίοι στό γλέντια τους... " Η κλειώ τά ξέρει καί θά
μης τά πη.

ΚΑΕΙΩ ΔΕΝΑΡΑΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Εθούμα καλή άποκοπήτικα.

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Καί πάλι τελειώσωμε άγαπητέ μου Δημήτρη καί μήν σεχνάς ότι
τήν προσεχή Κυριακή που εΐναι καί ή τελευταία, θά μιλήσωμε
για τά όρματα του Καρναβάλου...